

Posudek diplomové práce

Mgr. Mariana Bernasová: *Překladové ekvivalenty německých privativ na –frei a –los a jejich výrazová adekvátnost*

Vedoucí práce: Mgr. Věra Kloudová, Ph.D.

Posuzovaná diplomová práce má teoreticko-empirický charakter a zabývá se překladovými ekvivalenty vybraných německých privativ, tj. adjektiv, která jsou zakončená na *–frei* a *–los*. Tento jazykově asymetrický jev (hovoříme-li o jazykové kombinaci čeština-němčina) autorka práce zkoumá na synchronním korpusovém materiálu.

V teoretické části se diplomantka zabývá problematikou privativ a jejich definicí v německy mluvícím prostředí. Vychází především z prací Fleischera a Barzové (1992) i Eichingera (2000), které se zabývají druhým komponentem privativ, jeho statusem a rovněž otázkou, zda se privativa nacházejí na pomezí derivaci či kompozice. Tento lingvistický rozbor německých privativ je velmi podrobný a pečlivý, navíc doložený četnými příklady. V závěru druhé kapitoly se pak autorka detailně zabývá privativy zakončenými na *–los* a *–frei*, která jsou předmětem jejího výzkumu, a to ze sémantického a pragmatického hlediska a neopomíjí ani tendence v současné němčině.

Ve třetí krátké kapitole diplomantka komentuje vztah privace u adjektiv v češtině a nastiňuje možnou typologii, jak lze německá privativa převést do českého jazyka.

Následující dvě kapitoly se zabývají korpusy. Čtvrtá kapitola se věnuje jejich historii a obecným rysům, dále pak představuje přední korpusy české a německé. Autorka zdůrazňuje jejich užitečnost i na poli překladu. Pátá kapitola se snaží usouvztažnit korpusovou lingvistiku a translologii.

Poslední kapitola teoretické části diplomové práce představuje translologická východiska pro diplomantčin výzkum. Jako metodologický nástroj pro translologickou analýzu řešitelka zvolila Popovičovy posuny na mikrostylistické rovině, tj. zesílení, zeslabení a shoda. Rovněž se zaobírá různými pojetími překladatelštiny, např. Toury a Popovič, přičemž se autorka pro účely své práce rozhodla použít Touryho definici.

Velkým přínosem je především empirická část práce (7. až 10. kapitola), jež se soustředí na překladové ekvivalenty německých privativ na *–los* a *–frei*. Získaná data (celkem 47 německých privativ) autorka zkoumala kvalitativní metodou, a to z mnoho aspektů (funkční styl a jedno- či víceslovné vyjádření, případně věta, Popovičovy výrazové posuny a vnímání nepřítomnosti), jak demonstruje názorná tabulka na str. 64 a 65. Oceňuji svědomitě sesbíraná data, také uvedené názorné příklady a autorčiny komentáře případných limitů, které korpus skýtá.

V závěru práce pak diplomantka shrnuje výsledky a zamýšlí se i nad možnými směry budoucího bádání.

Výhrady mám především k teoretické části, kde chybí přední translologická práce zabývající se korpusovou lingvistikou a teorií překladu, např. Mona Baker, Maeve Oloham nebo Sara Laviosa, z českých badatelů pak Olga Richterová, Lucie Chlumská či Michaela Martinková. Pro ilustraci uvádím krátký výběr:

Baker, Mona (2004) 'A Corpus-based View of Similarity and Difference in Translation', *International Journal of Corpus Linguistics* 9(2): 167-193.

Baker, Mona (1999) 'The Role of Corpora in Investigating the Linguistic Behaviour of Professional Translators', *International Journal of Corpus Linguistics* 4(2): 281-298.

Baker, Mona (1995) 'Corpora in Translation Studies: An Overview and Some Suggestions for Future Research', *Target* 7(2): 223-243.

Baker, Mona (1993) 'Corpus Linguistics and Translation Studies: Implications and Applications', in Mona Baker, Gill Francis & Elena Tognini-Bonelli (eds) *Text and Technology: In Honour of John Sinclair*, Amsterdam & Philadelphia: John Benjamins.

Olohan, Maeve (2004) *Introducing Corpora in Translation Studies*, London and New York: Routledge.

Olohan, Maeve (2003) 'How Frequent are the Contractions? A Study of Contracted Forms in the Translational English Corpus', *Target* 15(1): 59-89.

Olohan, Maeve (2002) 'Leave it out! Using a Comparable Corpus to Investigate Aspects of Explication in Translation', *Cadernos de Tradução IX*: 153-169.

Olohan, Maeve (2002) 'Corpus Linguistics and Translation Studies: Interaction and Reaction', *Linguistica Antverpiensia* 1/2002: 419-429.

Olohan, Maeve and Mona Baker (2000) 'Reporting that in Translated English: Evidence for Subconscious Processes of Explication?', *Across Languages and Cultures* 1(2): 141-158.

Laviosa, Sara (2004) Corpus-based translation studies: Where does it come from? Where is it going? *Language Matters: Studies in the Languages of Africa*, vol. 35, č. 1/2004, s. 6-27

Chlumská, Lucie – Richterová, Olga (2014) Překladová čeština v korpusech. *Naše řeč, ročník 97 (2014), číslo 4–5, s. 259-269*

Martinková, Michaela (2014) K metodologii využití paralelních korpusů v kontrastivní lingvistice. *Naše řeč, volume 97 (2014), číslo 4–5, pp. 270-285*

V názvu práce se objevuje termín „adekvátnost“, proto bych uvítala, aby byl v 6. kapitole Translatologická východiska vysvětlen a definován. Předpokládám, že autorka vychází z Touryho pojetí adekvátnosti a přijatelnosti překladu? Nicméně Touryho překladatelské normy jen zmiňuje na str. 49 ([...] pojetí norem u Gideona Touryho a jeho dva překladatelské zákony).

Práce je velice přehledně členěna, obsahuje jen minimální počet překlepů či problémů s diakritikou (str. 44 vyučované na filozofické fakultě UK). Menší „vadou na kráse“ jsou některé stylisticky neobratné formulace neodpovídající odbornému stylu (str. 11 *Tato práce chce specifické rysy korpusu*, str. 12 *Tato práce by chtěla naznačit, jak je také možné využít translatologická parole, pro účely této práce tedy korpus, pro teorii překladu i pro překladatelskou praxi.*, str. 22 *O privativech byla řeč jako by samozřejmě.*) a zacházení s citovanými zdroji (str. 11, 14, 16 rok a číslo stránky u prvního výskytu jména; str. 13, 20, 48 sjednotit užívání *ibid.*; str. 51-53 citace delší 4 řádku nutno odsadit a menším písmem), v seznamu zkratk chybí DTS. Abstrakt by měl mít rozsah cca 15 řádek, u diplomantky má charakter úvodu práce. Bylo by zajímavé doložit provázanost privativ s aktuálními tendencemi (str. 33) pomocí nástroje *NgramViewer* a jistě by bylo názorné použít grafy pro procentuální znázornění výsledků výzkumu.

Diplomová práce Mgr. Mariany Bernasové nesporně splnila stanovený cíl a může posloužit jako inspirace pro další výzkum.

Na základě výše uvedeného doporučuji diplomovou práci k obhajobě a předběžně ji hodnotím známkou „velmi dobře“.

V Praze 15. května 2016

PhDr. Mgr. Petra Vavroušová
oponentka